

Verslag bijeenkomst KBG Nieuw-West

Datum: 17.11.2021
Auteur: Nadine Lodder
Vastgesteld verslag

Doel bijeenkomst

Op 17 november jl. vond de eerste lokale klankbordgroep Nieuw-West van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam plaats onder leiding van Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation). Deze eerste bijeenkomst stond in het teken van kennismaking met de leden van de klankbordgroep. De opzet van het besluitvormingsproces van de RES wind Amsterdam en de rol en opzet van de klankbordgroepen in dit proces is toegelicht. Daarnaast is de agenda voor de aankomende bijeenkomsten besproken.

Kennismaking

De bijeenkomst werd afgetrapt met een kennismakingsronde waarin de leden inzicht gaven in hun relatie met Amsterdam Nieuw-West, wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens en in het participatieproces. Ronald Jan Mauer van het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West heette de deelnemers welkom.

Welkom

Vanuit stadsdeel Nieuw-West was bestuurslid Ronald Jan Mauer aanwezig voor deze eerste bijeenkomst. Hij heette iedereen welkom en nodigde hen uit om mee te reflecteren op de komst van windmolens in de stad. Op dit moment liggen er grote opgaven op het gebied van onder andere gezondheid, wonen en klimaat. Dit vraagt om alle zeilen bij te zetten en te kijken naar de mogelijkheden voor groene energiebronnen in de stad. In deze fase wordt gekeken op wat voor wijze windmolens geplaatst kunnen worden en wat bewoners en ondernemers daarbij belangrijk vinden. Deze klankbordgroep, bestaande uit mensen die in Nieuw-West en buurgemeenten wonen en werken, weet precies wat er lokaal speelt en welke zorgen en wensen er leven. Om te onderzoeken waar windmolens kunnen komen, is het belangrijkste te weten wat er speelt in een gebied.

Belangrijk in de discussie over windmolens

De leden van de klankbordgroep hebben tijdens de kennismaking toegelicht wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens (in Nieuw-West). Onderstaand staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige, maar niet alle punten, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van, wat de deelnemers in deze discussie belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- Voor ondernemers is voornamelijk het ruimtevraagstuk van belang. Hoe wordt de schaarse ruimte verdeeld onder allerlei functies? Het gaat hierbij om ruimtegebrek op een grotere schaal in het gebied, omdat bedrijven mogelijk door ontwikkelingen als Havenstad ook op zoek moeten naar andere locaties. Daarbij hoort aandacht voor alternatieven voor duurzame energie. Terwijl er volop gesproken wordt in de stad over deze grote generieke maatregelen, worden er ondertussen al meer kleinschalige oplossingen ontwikkeld. Die komen nu onvoldoende aan bod.
- Bewoners van buurgemeente Zwanenburg-Halfweg willen ervoor waken dat de windmolens te dichtbij hun woningen geplaatst worden. Zij hebben te maken met effecten van ontwikkelingen rondom autowegen, luchtvaart, industrie, festivals en de al bestaande windmolens. Zij geven aan er niet nog een milieueffect bij te willen. Daarnaast maken zij zich zorgen over horizonvervuiling door windmolens.
- De leden van de klankbordgroep zijn bezorgd over effecten van windmolens op gezondheid van omwonenden. Zij hebben meegekregen dat er nog veel onbekend is over (dit soort grotere) windmolens. Zij vragen zich ook af hoe inwoners van de stad hierover geïnformeerd gaan worden.

- Een van de leden van de klankbordgroep gaf aan in de omgeving van het zoekgebied Geuzenbos al te wonen in een geluidsbelast gebied. Ook de bewoners van Zijkanaal F hebben reeds een geluidsbelasting, gemeten vanaf 10 september jl., van 57-58 dB Lden. De bewoners maken zich zorgen dat daar nog meer geluid bij zal komen door de komst van windmolens.
- Er zit ook een spanning tussen aan de ene kant uitbreiding van Schiphol en aan de andere kant inzet op meer duurzame energie voor het klimaat. Omwonenden ervaren dat hen gevraagd wordt om dubbel te investeren in twee tegengestelde belangen, waarbij het een het ander noodzakelijk maakt. Er wordt hen gevraagd om een onbekende hoeveelheid overlast voor lief te nemen in het belang van het klimaat terwijl Schiphol meer CO2 mag uitstoten in het nadeel van het klimaat.
- Een ander lid gaf aan dat bewoners in de Houthavens graag nauw betrokken worden bij de plannen, omdat zij al te maken hebben met vervuiling en geluid vanuit het havengebied. Er bestaan grote zorgen over het aanwijzen van de meest zuidelijke punt van het groene gebied naast het Cornelis Douwes terrein voor plaatsing van windmolens. Dit gebied ligt zeer dicht bij en tussen drie woonwijken, de nieuwe houthavens, het NDSM en de Oude Houthaven. In dit gebied is tegelijkertijd aandacht voor initiatieven voor duurzame energie. In dit gebied is tegelijkertijd aandacht voor initiatieven voor duurzame energie.
- In de klankbordgroep zitten ook mensen die in het verleden vlak naast windmolens gewoond hebben in de stad. Zij gaven aan daar enorm veel last van te hebben gehad, maar zijn zich er ook van bewust dat duurzame energie belangrijk is voor de toekomst. De plaatsing van extra windmolens in de stad moet op een goede manier uitgevoerd worden.
- Door een lid van de klankbordgroep is tenslotte op twee eerdere opmerkingen van wethouder Marieke van Doorninck gereageerd. De twee uitspraken zijn overgenomen zoals verwoord door het lid van de klankbordgroep. 1. 'Het is niet eerlijk tegenover Groningen dat moet leren leven met de windmolens en wij niet'. In Amsterdam Nieuw-West en omgeving hebben omwonenden echter te maken met Schiphol, Westpoort, het spoor en dance-evenementen. 2. 'We zullen overlast zoveel mogelijk beperken'. Dat horen omwonenden iedere keer als er weer overlast bij komt. Omwonenden hebben al veel beperkte overlast, dat houdt een keer op.

Belangrijk in het participatieproces

De leden van de klankbordgroep hebben ook toegelicht wat zij belangrijk vinden in het participatieproces van de RES Amsterdam. Onderstaand staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige, maar niet alle punten, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van wat de deelnemers hierin belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- Leden van de klankbordgroep worden graag actief betrokken bij de plannen voor windenergie die de gemeente maakt, in verband met o.a. zorgen over overlast en gezondheidseffecten. Ook denken zij graag mee.
- Niet alle leden hebben op voorhand het vertrouwen dat zij gehoord worden door de gemeente.
- Informatievoorziening voor bewoners en andere belanghebbenden wordt zeer belangrijk gevonden door de klankbordgroep. Hier wordt momenteel in tekort geschoten (in Nieuw-West).
- Ook voor buurgemeenten is het belangrijk om gehoord te worden in het proces en deel te kunnen nemen aan de gesprekken.
- Voor het gebied Nieuw-West is het specifiek belangrijk om ondernemers uit het havengebied te betrekken bij het gesprek.
- Een lid van de klankbordgroep merkte tevens op de extra aandacht voor participatie van bewoners in het proces te waarderen.

De klankbordgroep

Doel

In de klankbordgroep komen verschillende belangen en perspectieven samen. De leden van de klankbordgroep nemen deel op persoonlijke titel, tenzij zij hier zelf eigen afspraken over hebben gemaakt met een achterban. Zij vertegenwoordigen ieder een belang in het gebied, een perspectief. Het doel is niet om met de klankbordgroep tot overeenstemming of tot een

eensluitend advies te komen, maar juist om de verschillende belangen en perspectieven te horen en een stem te geven in het proces. Ruimte voor dialoog om inzicht en begrip te krijgen in ieders perspectief. De ambitie van de gemeente Amsterdam staat centraal, maar dat betekent niet dat de leden van de klankbordgroep het daar mee eens hoeven te zijn.

Perspectieven

Er is benadrukt dat het belangrijk is om ondernemers goed mee te nemen in de participatie over dit vraagstuk in Nieuw-West. Public Mediation neemt contact op met de leden die ontbraken tijdens de eerste bijeenkomst.

Spelregels

Voor de klankbordgroep gelden een aantal spelregels:

- Veiligheid (Chatham House Rule): alles wat in de bijeenkomst gezegd wordt mag worden gebruikt, maar niet herleidbaar tot persoon.
- Luisteren om te begrijpen en leren: bevraag elkaar en spreek vanuit je eigen ervaring
- Representatie: vanuit belangenstroom, op eigen persoonlijke titel
- Communicatie en verslaglegging wordt gedaan door Public Mediation. Het verslag is niet woordelijk.
- Aanwezigheid: leden nemen zoveel mogelijk zelf deel aan de bijeenkomsten. In het geval dat vervanging nodig is, kan dit gecommuniceerd worden aan Public Mediation.

Proces en activiteiten reflectiefase RES wind Amsterdam

Het gehele besluitvormingsproces van de RES wind Amsterdam is kort toegelicht tijdens de bijeenkomst. Deze bestaat uit de reflectiefase en de planvoorbereiding fase.

Reflectiefase

Bij vaststelling van de RES 1.0 in mei 2021 heeft de gemeenteraad van Amsterdam een ambitie van 50 megawatt (MW) opwekking door windturbines vastgesteld, wat uitkomt op ongeveer 17 windmolens van ongeveer 150 meter hoog. Daarnaast zijn zoekgebieden aangewezen waar mogelijkheden worden gezien om windmolens te realiseren. De vaststelling riep een levendige discussie op, waarna de gemeente een reflectiefase heeft ingesteld. De ambitie staat nog, maar in de reflectiefase wordt de tijd genomen extra te luisteren naar de zorgen en behoeften van belanghebbenden en om alle informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) te verzamelen die later een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Waar moet rekening mee gehouden worden bij beslissingen over de plaatsing van windmolens in Amsterdam?

Hiervoor vinden verschillende activiteiten plaats gedurende de reflectiefase, die loopt tot april 2022:

- Een online raadpleging (PWE): Wat vinden bewoners en andere belanghebbenden belangrijk met betrekking tot de plaatsing van windmolens?
- Onderzoek naar de leefomgeving in workshops: hoe waarderen de bewoners en gebruikers de gebieden?
- Expertgroepen die advies geven over de thema's gezondheid en natuur
- Zeven klankbordgroepen: op stedelijk en lokaal niveau en voor de thema's gezondheid en natuur
- Evaluatie van de participatiestappen tot nu toe

3

Opmerking klankbordgroep

Door de klankbordgroep werd opgemerkt dat informatievoorziening over deze activiteiten onvoldoende is. Als men wil dat belanghebbenden meedoen aan deze activiteiten, bijvoorbeeld de twee onderzoeken, moet er een goede beschrijving zijn en inzichtelijk worden gemaakt wat het precies oplevert.

Online raadpleging (Participatieve Waarde Evaluatie, PWE)

In de online raadpleging worden deelnemers betrokken bij een keuzevraagstuk. Door keuzes te maken, als het ware op de stoel van de bestuurder, kunnen ze voorkeuren aangeven, deze toelichten en eigen ideeën aandragen. De toelichting van deelnemers bij hun keuzes is hierbij voornamelijk waardevol. Dit geeft inzicht in welke waarden zij belangrijk vinden.

Onderzoek naar de leefomgeving

In workshops hebben bewoners en andere gebruikers van gebieden aan kun geven wat voor hen belangrijke kenmerken zijn voor hun buurt en welke effecten zij verwachten bij een windmolen in die omgeving. Op verschillende manieren is hierover gecommuniceerd: door te flyeren in de directe omgeving (om groepen te bereiken die eerder onvoldoende waren gehoord), via social media en de netwerken van de stadsdelen. Op zaterdag 27 november vinden drie extra inloopworkshops plaats op drie locaties van de Openbare Bibliotheek in de stad.

Producten reflectiefase

De reflectiefase levert drie producten op: het afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance. Het afwegingskader en de richtlijnen voor participatie komen bovenop het wettelijk kader.

Afwegingskader

Alle informatie uit de activiteiten en uit eerdere inspraakrondes wordt gebundeld in een afwegingskader dat in januari 2022 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In dit afwegingskader wordt de informatie gebundeld die bestuurders en de gemeenteraad nodig hebben om een goede afweging te kunnen maken over windturbines op een locatie. Dit afwegingskader is geen beslisboom waar uitkomt of een locatie wel of niet geschikt is.

Handreiking participatie en sturing

Met de klankbordgroepen wordt daarnaast gekeken naar wat belangrijk is als een initiatiefnemer zich meldt in de vervolgfase. Dit heeft betrekking op hoe belanghebbenden worden betrokken in het vervolg \ de rol van de gemeente in relatie tot belanghebbenden en initiatiefnemers, en samenwerking tussen RES partners en mede-overheden. Deze richtlijnen voor participatie en governance worden gebundeld in een handreiking participatie en sturing.

Planvoorbereiding

Na de reflectiefase begint de planvoorbereiding. De Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein bevinden zich bijvoorbeeld al in die fase. Daarin benaderen initiatiefnemers de gemeente met het verzoek om windturbines te ontwikkelen. Na het tekenen van een intentieovereenkomst moet de initiatiefnemer in die fase een participatieplan opstellen. Dat moet door het College van B&W goedgekeurd worden en vervolgens conform uitgevoerd worden door de initiatiefnemer. Zij moeten daar verantwoording over afleggen. In deze fase worden in opdracht van de initiatiefnemer, na vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD), onderzoeken naar de effecten op o.a. natuur en gezondheid uitgevoerd op die specifieke locatie. De initiatiefnemer gaat met belanghebbenden in gesprek.

Vragen

De leden van de klankbordgroep hebben in de bijeenkomst verschillende vragen gesteld:

- *Windturbines op zee:* Eerst is gevraagd waarom Amsterdam niet kijkt naar de plaatsing van windmolens op zee. In reactie daarop werd door de gemeente aangegeven dat Nederland zich heeft gecommitteerd aan de klimaatafspraken van Parijs. In Nederland is dat vertaald in een klimaatwet. Nederland wil in 2030 49 terawatt uur (TWh) windenergie op zee opwekken en 35 TWh op land (gecombineerd wind en zon). Ook op zee moet een afweging gemaakt worden tussen de belangen van onder andere de scheepvaart, natuur, visserij, defensie(gebieden), recreatie en opwekking van windenergie. Daarnaast kunnen molens niet overal geplaatst worden in verband met bijvoorbeeld de afstand tot de zeebodem.
- *Aantal windmolens en de grootte:* Daarbij is gevraagd waarom er over 17 windmolens gesproken wordt en welk type windmolens dit betreft. In de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 staat de ambitie van minstens 50 MW. Vanwege de hoogtebeperkingen door Schiphol in vrijwel alle voorkeurszoekgebieden wordt gerekend met windturbines van 3MW per stuk (tevens de meest voorkomende turbine in Nederland). Met 17 turbines * 3 MW per stuk (=51 MW) wordt de ambitie gehaald. In de RES 1.0 staat ook dat het meerdere turbines kunnen zijn van 2,2 MW per stuk, of minder windturbines die groter zijn dan 3MW per stuk. Verschillende leden van de klankbordgroep uitten hun zorgen over het type windmolen: is er voldoende ervaring met windmolens van deze grootte in een stedelijke omgeving?

- *Ambitie minstens 50 megawatt opwekken met windenergie:* Leden van de klankbordgroep vroegen zich af waar de ambitie van 50MW vandaan komt. Dit is uiteindelijk een politieke keuze geweest. De gemeenteraad vindt dat Amsterdam ook zelf haar verantwoordelijkheid moet nemen als stad en de opgave niet elders in de regio moet neerleggen. Dit wordt beschreven in de Route Amsterdam Klimaatneutraal 2050.¹ Daarbij wordt gekeken naar hernieuwbare energie opwekken en energiebesparing. Uit eerste haalbaarheidsonderzoeken is een inschatting gemaakt dat er >100MW opgewekt zou kunnen worden in de stad. Mede om goede locaties aan te kunnen wijzen is gekozen voor een ambitie van >50MW.
- *Zonne-energie in Amsterdam:* Daarbij is gevraagd waarom er niet is gekozen voor (meer) zonnepanelen in de stad. Toegelicht is dat Amsterdam heeft gekozen voor zowel zon als wind: 400 MW opwekking door zonnepanelen en nog minstens 50 MW door windmolens. Voor zon loopt ook een uitgebreid programma om panelen op geschikte daken in Amsterdam te plaatsen.
- *Afstand tot woningen:* Tenslotte is gevraagd op welke afstand windmolens geplaatst mogen worden van woningen. In Nederland bestaat hier geen afstandsnorm voor. Er zijn in Nederland ook geen afstandsnormen voor andere geluidsbronnen zoals (snel)wegen. Er is een norm voor geluid. Het jaargemiddelde geluidniveau L_{den} dat wordt veroorzaakt door windturbines mag niet meer zijn dan 47 dB.² Meer informatie over de geluidsnorm kunt u lezen op de website van de RVO³. Onderzoek van bureaus toonde dat, rekening houdende met de geluidsnorm, een afstand van minimaal 350 meter tot dergelijke geluidsgevoelige bestemmingen gehanteerd moet worden. In de vervolgfase moeten door de initiatiefnemer onderzoeken naar geluid uitgevoerd laten worden, om te bepalen of er aan de geluidsnorm voldaan wordt op die specifieke locatie.

Opmerkingen

Daarbij hebben de leden van de klankbordgroep in het gesprek nog enkele andere punten naar voren gebracht:

- Geluid moet cumulatief bekeken worden. Omwonenden beargumenteren al tijden dat er gekeken moet worden naar de optelsom van geluid, bijvoorbeeld van festivals, snelwegen (A5, A9, N200), het spoor, de haven en Schiphol. In de nieuwe omgevingswet lijkt dit nu vastgelegd te worden. Daarbij moet er aandacht zijn voor de pieken in geluidsbelasting en niet voor het jaargemiddelde van 47 dB. Afhankelijk van hoeveel windmolens per jaar stil staan is er namelijk meer ruimte voor piekbelastingen ver boven de 47 dB overdag en 41 dB 's nachts. Daarnaast heeft de Raad van State in juni 2021 geoordeeld dat de milieueffecten van de landelijke normen voor windmolens, die door gemeenten gehanteerd worden bij vergunningverlening waaronder voor bijvoorbeeld geluid, in beeld gebracht moeten worden voordat deze verder mogen worden toegepast.
- Ook is bijna nooit sprake van een enkele windmolen, maar gaat het om de plaatsing van meerdere tegelijk op een locatie. Deze windmolens bewegen niet altijd in hetzelfde ritme. Het voorbeeld werd genoemd van drie ventilatoren op een rij. Hierdoor ontstaat extra overlast (bijvoorbeeld door geluid of slagschaduw).
- De ervaringsdeskundigen in de klankbordgroep gaven aan dat er ook gecommuniceerd moet worden over aspecten als onderhoud bij windmolens. Daarbij is de omgeving rondom windmolens niet vrij toegankelijk. Dit maakt ook onderdeel van het verhaal over windmolens.
- In het verleden is meegemaakt dat windmolens stilgezet werden om andere belangen te dienen (bijv. bij festivals). Als windmolens dermate belangrijk zijn voor de toekomst, zijn de leden van de klankbordgroep van mening dat deze niet zomaar voor een ander belang stilgezet moeten kunnen worden. Dat is voor omwonenden die overlast ervaren niet te begrijpen.

¹ Routekaart Amsterdam Klimaat Neutraal 2050. <https://www.amsterdam.nl/bestuur-en-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/klimaatneutraal/>

² Nadere informatie: RES 1.0, onder koppen 'zoekgebieden verkleind' en 'geluid van windturbines' op pagina's 107- 108. <https://energieregionhz.nl/res-downloaden>

³ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/geluid/algemeen>

Planning en agenda volgende bijeenkomsten

Tenslotte zijn kort de onderwerpen besproken waar de klankbordgroep Nieuw-West het over wil hebben tijdens de aankomende bijeenkomsten. In totaal vinden er ca. zes bijeenkomsten plaats met de klankbordgroep. Genoemd zijn:

- Onderzoek naar de lokale leefomgeving
- Ervaring van leden van de klankbordgroep die eerder windmolens vlakbij hun woning hebben gehad
- Informatie over het type windmolen (grootte)
- Participatie omwonenden in de vervolgfase
- Samenwerken met buurgemeenten in vervolgfase

Aankomende bijeenkomst

De volgende bijeenkomst staat gepland voor 2 december a.s. van 17.00 tot 19.00u. Het onderzoek naar de leefomgeving zal die bijeenkomst centraal staan.

Afspraken

- Het tijdstip van de bijeenkomsten blijft 17.00 tot 19.00u
- De presentatie van de bijeenkomst wordt gedeeld met de KBG leden.
- PM neemt contact op met KBG leden die ontbraken bij deze bijeenkomst.
- Met de KBG wordt gedeeld: de link van de online raadpleging (PWE), informatie over de aanvullende workshops voor het onderzoek naar de leefomgeving, de RES 1.0 en de Routekaart Amsterdam Klimaat Neutraal 2050.
- Leden van de klankbordgroep kunnen suggesties voor onderwerpen die zij tijdens de bijeenkomsten willen bespreken via de mail delen: nadine@public-mediation.nl

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Perspectieven

Belangenvereniging Huurders Woonwagen-Locatie Wethouder van Essenweg
 Bewoner stadsdeel Nieuw West (Brettenzone)
 Bewonersvereniging Zijkanaal F Halfweg
 Dorpsraad Zwanenburg-Halfweg
 Perspectief Jongeren
 VvE De Silodam
 Westpoort Ondernemersvereniging

Ronald Jan Mauer (Gemeente Amsterdam, DB stadsdeel Nieuw-West)
 Bart Vertelman (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
 Rob Smiers (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
 Otto van den Berg (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
 Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation)
 Nadine Lodder (Public Mediation)

Afwezigen

Bewoner Amsterdam West
 Bewoner Sloterdijk
 Volkstuinpark de Groote Braak
 VvE in gebied Westpoort